УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
723/14.09.2026

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Климент Иванов,
Департамент „Архитектура", Нов български университет (НБУ),
професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия,

за придобиване на научната степен „Доктор"
по професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия,

с кандидат арх. Ирена Драгийчева,
докторант към катедра „Обществени сгради",
Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ),

с дисертационен труд на тема:
„Архитектура на домовете за радостни и траурни граждански ритуали",

с научен ръководител:
доц. д-р арх. Панайот Савов

Становището е изготвено на основа на заповед на Ректора на УАСГ. То отговаря на изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

1 Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Основната насоченост на труда е изследването на два вида обществени сгради, особено характерни за стремежите на социалистическата държава от едно вече отминало време да наложи нови нейни граждански ритуали за сметка на наследените традиционни религиозни такива. Това са Домовете за радостни и за траурни граждански ритуали, както е и наименованието им оттогава. Новосъздадените ритуали, за щастие, не успяват да изместят напълно религиозните, а някои от тях, вече изчистени от идеологията, остават и в наши дни като граждански ритуали. По подобен начин, разглежданите сгради са част както от близкото минало, така и от нашето настояще, от обкръжаваща ни архитектурна среда, и повечето от тях продължават да се използват напълно или по част от предназначението им. Изложеното дотук показва значимостта на изследвания проблем научно и научно-приложно отношение, както и неговата актуалност.

Трудът има и втора насоченост – изследването на мултирелигиозните пространства. Това са нов вид обществена сграда или пространство, възникнали естествено

от нарастващото религиозно многообразие в съвременните общества. Те функционират извън рамките на една конкретна религия, подобно на домовете за граждански ритуали. Това е още един значим проблем, който е изследван в труда.

2 Обоснованост на целите и задачите

Докторантката си е поставила за цел да направи комплексно проучване на домовете за радостни и траурни ритуали в България, като систематизира съществуващите сгради в големите градове, създава типологична класификация и проследи функционалната им организация. Тази цел има своята обоснованост с оглед на наличието на тези съществуващи сгради у нас и нуждата от тяхното вписване и използване в съвременния начин на живот.

За постигане на целта тя си поставя десет конкретни задачи. Според мен поставените задачи са прекалено много като брой и със значителна разлика като важност. Докторантката успешно решава най-важните от тях в процеса на изследването си: проучване на идеологическите и историческите предпоставки за появата на този вид сгради, изследване на влиянието на православния храм върху архитектурата им, типологична класификация, извеждане на функционални схеми и други.

3 Методология и методика на изследване

За постигане целите и задачите авторката прилага комплексен подход, базиран на различни научни методи, използвани самостоятелно или в комбинация. Избраната методика на изследване съответства на целта и задачите, които тя си е поставила.

4 Приноси

Приемам посочените от докторантката научни приноси в труда. Смятам, че те могат да бъдат подредени по друг начин и имат нужда да бъдат по-добре формулирани и по-подробно описани и разработени.

Според мен най-важните приноси на труда са:

- Определянето на универсални пространствени принципи ритуалните пространства;
- Създаването на типология на типология на домовете за граждански ритуали;
- Документирането на значителен брой сгради в страната, обхващащо почти всички големи градове.

Към изброените бих добавил много съществения принос, който не е споменат:

- Поставянето на философска основа на сравнение на ритуалните пространства на православния храм и домовете за граждански ритуали.

Смятам също за важни приноси, но с нужда от повече разработване, двете скали – за измерване на степента на интерпретация на православния храм и за прилагане на универсалните пространствени принципи.

Приемам и практическите приложения, изброени в труда, като функционални схеми и препоръки към заинтересованите лица.

5 Публикации

Представени за две самостоятелни научни публикации, от които:

- 1 статия в сборник от научна конференция DOCONF/2023 - Facing post-socialist urban heritage на Budapest University of Technology and Economics от 2023 г.;
- 1 статия в Годишник на Университета по архитектура, строителство и геодезия от 2024 г.

Публикациите отразяват съществени части от дисертацията. Те са публикувани в сериозни академични издания.

6 Мнения, препоръки и бележки

Докторантката демонстрира обширни познания по отношение на разглеждания проблем. Дисертационният труд показва едно задълбочено изследване, което има значение за обогатяване на архитектурната теория. То изяснява функционални и композиционни проблеми в разглежданите видове сгради и може да служи за изготвяне на методология както за оценяване, така и за проектиране. Трудът има значение и за процеса на обучение, като части от него могат да бъдат включени в лекционни курсове.

Много добро впечатление прави внушителното по обем проучване на място на изпълнени обекти от близкото минало и съвремието.

Добро впечатление прави библиографията, която съдържа богат набор от българска и чуждестранна литература, описана коректно според правилата за цитиране.

Основната ми бележка е към теоретичната част от труда. Впечатлен съм от концепциите и подходите, заложени с него, особено от философската основа на изследването. Те, обаче, се нуждаят от значително по-дробно разработване и обяснение, особено в сравнение с голямото по обем проучване на място.

Другата ми бележка, която като архитект смятам, че е много важна, е към описанието на разгледаните примери. В по-голямата част от тях липсва името на проектанта. Този пропуск може да навреди и да развали иначе доброто впечатление, което прави трудът.

Препоръките се отнасят към подредбата на главите. Смятам, че изследването на примерите от Чехия и Словакия трябва да бъде отделено в самостоятелна глава, а приложението да бъде оформено нова глава и добавено към основния труд.

Направените бележки не омаловажават качествата на труда.

7 Заключение

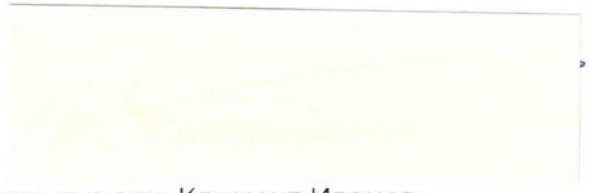
Идеята на представената разработка е значима и актуална. Тезата е защитена аргументирано, а поставените цели са постигнати.

Дисертационният труд показва сериозните познания по специалността и способностите за самостоятелни научни изследвания на докторантката.

Изследването допринася за обогатяването на съществуващи знания, прилагането на научни подходи в практиката и допълването на учебни програми.

Като член на научното жури давам положителна оценка на дисертационния труд и гласувам за присъждане на арх. Ирена Драгийчева на научната и образователна степен „Доктор" в професионално направление 5.7 Архитектура, строителство и геодезия.

София, септември 2026 г.

доц. д-р арх. Климент Иванов